

Nr 114.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förvärv av en Jämtlands fältjägerregementes lägerkassa tillhörig soldathemsbyggnad; given Stockholms slott den 6 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF.

Departementschefen, statsrådet Sköld, anför:

I skrivelse den 11 september 1941 angående lantförsvarets medelsbehov för budgetåret 1942/43 anmälde arméförvaltningen, att behov föreläge av förvärv av en Jämtlands fältjägerregementes lägerkassa tillhörig, inom regementets kasernområde belägen soldathemsbyggnad.

Bihang till riksdagens protokoll 1942. 1 saml. Nr 114.

Sedan utredning i ärendet numera verkstälts, har arméförvaltningens fortifikationsstyrelse, som handlagt ärendet, i skrivelse den 12 december 1941 gjort slutlig framställning i ämnet, av vilken inhämtas i huvudsak följande:

Enligt vad *t. f. arméfördelningspastorn* S. Andersson i Östersund upplyst funnes för närvarande inom Östersunds garnison två soldathem. Det ena ägdes av föreningen Soldaternas vänner. Detta soldathems verksamhet utgjordes av en liten kaférelse samt klädinlämning. Någon lokal för underhållning av olika slag funnes icke. Hemmet vore centralt beläget på en i övrigt obebyggd tomt, som jämväl ägdes av nämnda förening. Det andra soldathemmet — beläget inom Jämtlands fältjägerregementets kasernområde — vore inrymt i en regementets lägerkassa tillhörig byggnad, som ursprungligen endast varit avsedd till soldathem men som sedan lång tid tillbaka nästan uteslutande användes för rent militära ändamål. Denna byggnad hade tillkommit dels genom gåvor från institutioner och enskilda personer och dels genom anslag ur regementets lägerkassa. Regementet vore även i fortsättningen i behov av soldathemsbyggnaden. Med anledning härav föresloge *t. f. arméfördelningspastorn*, att en utredning gjordes angående kronans eventuella övertagande av ifrågavarande byggnad, varigenom möjlighet kunde skapas för anordnande av ett nytt soldathem, vilket förslagsvis kunde uppföras å den förut omfördälda, av föreningen Soldaternas vänner ägda tomten.

Chefen för Jämtlands fältjägerregemente hade i skrivelse till *chefen för andra arméfördelningen* anført, att den regementets lägerkassa tillhöriga soldathemsbyggnaden genom händelseutvecklingen kommit att användas så gott som uteslutande för andra ändamål än den ursprungligen varit avsedd för. Sålunda hade under de sista åren utrymmen i byggnaden disponerats för intendenturverkstäder, expeditioner, lektionssalar, krigsrättslokal, övningslokal för musikkåren och reservsjukhus. Då kronan sålunda nödgats taga byggnaden i anspråk för rent militära ändamål, vilket förhållande kunde väntas bliva bestående, syntes det skäligt, att kronan övertog förvaltningen av soldathemsbyggnaden. Emellertid hade sedan länge byggnadens användning för militära ändamål givit anledning till missnöje bland dem, som lämnat bidrag till byggnadens uppförande. Det måste därför anses vara ett icke obilligt krav, att kronan, därest denna komme att övertaga byggnaden, erlade ersättning med det belopp, som vid byggnadens uppförande erhållits genom donationer. Detta belopp borde ställas till förfogande vid uppförande av ett nytt soldathem.

Sedermera hade *t. f. chefen för andra arméfördelningen* i skrivelse till *chefen för armén* — med bifogande av ett av ingenjören K. E. Ridderstråle i Östersund upprättat värderingsinstrument, utvisande att byggnadens nuvarande värde uppskattades till 52,000 kronor — hemställt, att åtgärder måtte vidtagas i syfte att bereda kronan möjlighet att förvärva byggnaden i fråga samt att lägst det belopp, som motsvarade i soldathemmet investerade donationsmedel, måtte i samband med förvärvet överlämnas till för-

eningen Soldaternas vänner i Östersund mot att föreningen åtog sig att ordna en tillfredsställande soldathemsverksamhet i staden.

Med anledning av en utav arméfördelningschefen framställd förfrågan, huruvida föreningen vore villig att garantera en dylik soldathemsverksamhet, därest det belopp, som kronan kunde komma att betala för ifrågavarande soldathemsbyggnad, ställdes till förfogande, hade *föreningens styrelse* vid sammanträde den 13 mars 1941 gjort i huvudsak följande uttalande:

Föreningen bedreve sedan år 1939 verksamhet i ett för garnisonen gemensamt soldathem, vilket vore beläget å en föreningen tillhörig tomt. Då denna verksamhet på grund av soldathemmets allt för trånga utrymmen icke kunde bedrivas i önskvärd utsträckning, hade ett enträget önskemål framkommit att erhålla ett mot uppgiften bättre svarande soldathem. Föreningens tomt, som hade ett idealiskt läge med hänsyn till de båda i Östersund förlagda regementena, vore tillräckligt stor för uppförandet av ett sådant soldathem. Därest föreningen kunde erhålla det belopp, som motsvarade det nuvarande värdet av fältjägerregementets soldathem, vore föreningen villig att garantera en tillfredsställande soldathemsverksamhet i Östersund. Föreningen vore förvissad om att kunna erhålla ytterligare erforderliga medel genom inteckningar i föreningens fastighet och genom gåvor.

I skrivelse till fortifikationsstyrelsen hade *chefen för armén* förklarat sig icke hava något att erinra mot det av tjf. arméfördelningschefen framförda förslaget.

På därom av fortifikationsstyrelsen framställd förfrågan hade *ordföranden i föreningens styrelse* i skrivelse till fortifikationsstyrelsen den 9 oktober 1941 meddelat, att föreningen vore villig åtaga sig ifrågavarande verksamhet även om endast ett belopp av omkring 30,000 kronor, ungefärligen motsvarande i soldathemmet investerade donationsmedel, ställdes till föreningens förfogande, under förutsättning dock att bidrag jämväl erhöles från de i Östersund förlagda regementenas lägerkassor.

Regementschefen hade i förnyat yttrande anfört, att, därest kronan komme att förvärva soldathemsbyggnaden för ett belopp motsvarande byggnadens nuvärde eller 52,000 kronor, av vilket belopp 22,000 kronor ifrågasattes komma att tillfalla regementets lägerkassa, regementschefen vore beredd tillstyrka, dels att 30,000 kronor ställdes till förfogande för den organisation, som åtog sig att anordna ett för Östersunds garnison gemensamt soldathem och att svara för driften och underhållet av detsamma, och dels att ytterligare 10,000 kronor av lägerkassans medel ansloges för enahanda ändamål. För att nämnda medel skulle ställas till förfogande, borde emellertid krävas, att regementschefen tillförsäkrades inflytande på det ifrågasatta soldathemmets tillkomst och drift samt att lokaler i detsamma upplätes för den andliga värden vid regementet efter överenskommelse i varje särskilt fall.

Fortifikationsstyrelsen har för egen del framhållit, att soldathemsverksamheten i Östersund snarast borde ordnas på ett tillfredsställande sätt. För att åstadkomma detta syntes det styrelsen lämpligt att kronan, i enlighet med vad i ärendet föreslagits, förvärvade den fältjägerregementets lägerkassa

tillhöriga soldathemsbyggnaden. Styrelsen funne 52,000 kronor eller det belopp, som enligt verkställd undersökning motsvarade byggnadens nuvärde, utgöra ett skäligt pris för byggnaden. Av nämnda belopp borde 30,000 kronor, motsvarande de i byggnaden investerade donationsmedlen, överlämnas till föreningen Soldaternas vänner i Östersund som bidrag till uppförande av ett nytt soldathem. Återstoden av köpeskillingen eller 22,000 kronor borde tillfalla fältjägerregementets lägerkassa. Fortifikationsstyrelsen ansåge, att såsom villkor för ovannämnda belopps överlämnande till föreningen borde krävas, att militär myndighet tillförsäkrades inflytande på det ifrågasatta soldathemmets tillkomst samt på ledningen av detsamma. Med anledning av vad sålunda anförts, har fortifikationsstyrelsen hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för förvärv av nämnda soldathemsbyggnad för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 52,000 kronor.

Chefen för armén har tillstyrkt bifall till fortifikationsstyrelsens förslag. *Statskontoret* har i utlåtande den 13 februari 1942 framhållit, att soldathemsbyggnaden, därest den ansåges för framtiden behövlig för rent militära ändamål, torde böra överföras till redovisning å försvarsväsendets fastighetsfond och lägerkassan i samband därmed — sedan erforderliga anslagsmedel ställts till förfogande — av fonden beredas ersättning för avhändelsen av byggnaden. Med hänsyn till de av Kungl. Maj:t den 1 december 1939 meddelade allmänna bestämmelserna rörande lägerkassor vid armén syntes intet vara att erinra mot att ersättningsbeloppet därvid fastställdes till nuvärdet av byggnaden eller 52,000 kronor. 22,000 kronor därav borde få disponeras av lägerkassan och återstående 30,000 kronor, i runt tal motsvarande insamlade medel för byggande av ett soldathem i Östersund, överlämnas till föreningen Soldaternas vänner i Östersund på i fortifikationsstyrelsens framställning angivna villkor. I den mån lägerkassan ansåges böra härutöver bidraga till det nya soldathemmets anordnande, borde medel ställas till förfogande såsom lån mot säkerhet av inteckning i föreningens fastighet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Kungl. Maj:t genom beslut den 28 maj 1915 medgivit, att visst inom Jämtlands fältjägerregementes kasernområde beläget område om cirka 500 kvadratmeter finge upplåtas tills vidare för uppförande av ett soldathem under villkor, bland annat, att statsverket icke åsamkades några kostnader för byggnadens uppförande eller framtida underhåll samt att byggnaden skulle borttagas, därest densamma icke vederbörligen underhölls och vårdades eller därest platsen i framtiden behöfde användas för kronans räkning. Vidare inhämtas, att byggnaden uppförts år 1915 för en beräknad kostnad av 69,500 kronor, att kostnaden skulle, därest byggnaden uppförts år 1939, hava uppgått till ett belopp av 130,000 kronor, att brandförsäkringsvärdet utgör 75,000 kronor samt att byggnaden i lägerkassans inventarieförteckning för den 30 juni 1940 var redovisad för 42,750 kronor.

Av ovanstående redogörelse framgår, att ifrågavarande soldathemsbyggnad är belägen inom Jämtlands fältjägarregementets kasernområde, alltså på kronan tillhörig mark, och att soldathemmet sedan flera år tillbaka nyttjas huvudsakligen för rent militära ändamål. Av utredningen framgår vidare, att byggnaden tillhör regementets lägerkassa samt att regementet även i framtiden såvitt nu kan förutses komma att hava behov av soldathemmets lokaler. Med hänsyn härtill synes det skäligen, att staten bereder lägerkassan ersättning för det i byggnaden nedlagda kapitalet. Mot det föreslagna ersättningsbeloppet, 52,000 kronor, finner jag i likhet med statskontoret icke anledning till erinran.

Departements-
chefen.

I ärendet har föreslagits, att det av staten erlagda beloppet skall delvis användas såsom bidrag till uppförande av ett nytt soldathem och i övrigt tillfalla lägerkassan, som i sin tur skulle anslå ytterligare medel för samma ändamål. Då det närmast ankommer på lägerkassan att tillse, att de medel, som på enskild väg ställts till förfogande för uppförande av soldathemsbyggnad i Östersund, komma till avsedd användning, torde anledning icke föreligga att i detta sammanhang till prövning upptaga förslaget i denna del. Hela ersättningsbeloppet, som torde böra anvisas såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond därav, torde sålunda böra tillföras lägerkassan och av denna disponeras på sätt, som med hänsyn till föreliggande omständigheter befinnes lämpligt.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Förvärv av en Jämtlands fältjägarregementes lägerkassa tillhörig soldathembyggnad* såsom kapitalinvestering i försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond därav, för budgetåret 1942/43 anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 52,000.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sigurd Lind.